

pod samokritikom razumljivo podrazumijevaju kritiku zajednice, a i nedostatak nedjeljnog obreda prosvjeda protiv samog sebe učinio je svoje. Postoji i oblik samokritike koji je samo dijelom na sebe usmjeren cinizam, naglašavanje svjesnosti vlastite nevažnosti zbog čega je uvijek zapravo kriv sustav čiji je pasivni sudionik, ukazivač na nepravilnosti, informirani i pametni potrošač. Ukazivanje na nepravilnosti, budnost i prokazivanje nije političnost. Političnost je svjesnost vlastite zamjenjivosti i prolaznosti, a nužnosti zajednice koja izgrađuje stvarnost.

Spasiti nas jedne od drugih može samo željenost, a na njoj će u budućnosti trebati sve više raditi. Nerođeno dijete na željenost koja bi ga sačuvala od pobačaja ne može utjecati, dok mi kao odrasle osobe zalaganjem i uvjerenjem okoline kako ipak ne patimo još i stignemo izbjeći eutanaziju. Države pak moraju ispunjavati očekivanja svojih državljana kako ih oni nezadovoljni pruženom uslugom ne bi zamijenili nekom drugom.

Zajednička zastava svega pod kapom nebeskom može biti šarena samo u jednom kratkom trenutku jer sve boje pomiješane daju ili crnu ili bijelu. Jedna je za smrt, druga je za predaju. Uistinu, svejedno je.

Konzumiramo sve, a u konačnici i pojmove.

U početku bijaše riječ i riječ je rasla. Kad je porasla počela je ondje gdje je najozbiljnija dobivati prefiks A kao ures kojim će se pomladiti, kojim će prkositi samoj svojoj biti, kao poderane traperice od nepoderivog traperera. Kad se A(nti) na riječ zalijepi rezultat bi trebao biti poništenje te riječi i svega što ona predstavlja, ali to bi onda značilo i smrt parazita A. Zato, tamo gdje se stvari događaju malo sporije, A još i živi u napetom, ali uzajamno korisnom suživotu s riječi na koju se namjerio, jer dok drugo preispituje, prvo se utvrđuje.

Apolitičnost ili izostanak političnosti zapravo dopušta totalitarističko prodiranje politike u sve pore društvene zbilje onako kako ateizam ili izostanak organizirane religije stvara preduvjete za ulazak kojekakvih radikalnih duhovnih praksi u svakodnevni život. Pojmovi se definicijama, a pojave institucionaliziranjem obuzdavaju sprječavajući fundamentalizam koji pogonjen emocijom ili ravnodušnošću nagriza razumom uspostavljenu stvarnost.

Sve je jedno, sve je svejedno.

Zajednička zastava svega pod kapom nebeskom može biti šarena samo u jednom kratkom trenutku jer sve boje pomiješane daju ili crnu ili bijelu. Jedna je za smrt, druga je za predaju. Uistinu, svejedno je.

* * *

AUTO-ĐIR

o veloluškom fenomenu šetnje automobilom

Darko Šeparović, Zagreb
darkoseparovic@yahoo.com

Priča započinje ovako:

„Homo učinit đir.“

„Ala, može.“

I onda sjednemo u automobil i šećemo veloluškim zaljevom - u automobilu. Postoji nekoliko ruta, kraća je Pristanište – palma u Kalima; duža Uljara Zlokić – krug oko Vranca. Dobna granica ne postoji, jedini preduvjet je posjedovanje vozačke dozvole, a automobil može biti i posuđen (od roditelja, firme, svojte iz svita...).

Emancipacija od roditelja je proces koji započinje selidbom iz zajedničkog doma, ali u tržišno oblikovanom društvu, nekretnina postaje nemogući doseg većine milenijalaca. Zbog nemogućnosti rješavanja stambenog prostora, ulazak u automobil prvo je djetetovo osvajanje vlastitog prostora, a polaganje vozačkog ispita zapravo je skok iz djetinjstva u mladenaštvo. Automobil postaje kuća na kotačima, dva kvadratna

metra u kojima možeš pozvati prijatelje/ice, curu/ dečka, ljubavnika/cu... Ćir automobilom je kućni posjet, a putnici su dobrodošli gosti kuće na četiri kotača.

Veloluški zaljev je dubok i za razliku od nekih drugih gradova uz more (npr. Hvara ili Bola) čitavom uvalom dominira široka asfaltna cesta. Zato je Velu Luku moguće „odvoziti“ u jednoj vožnji, vidjeti sve i svih iz udobnosti automobila. Topografija i količina asfalta stvorili su savršene uvjete za šetnju automobilom.

U velolučkom zaljevu moguće je kružiti, rute su poznate i uhodane, u tom kruženju postoji privid prostranstva, osjećaj da smo sve i svih vidjeli u jednoj automobilskoj vožnji, da možemo otići bilo gdje, i dok se tako vozimo, u pretijesnoj kući na četiri kotača, mislimo kako smo malo manje zalijepljeni za ovo otočno tlo.

Na otoku postoji samo jedna cesta, ona se proteže čitavom dužinom kao asfaltna kičma nepomičnog čovjeka i nevažno je s koje strane krenuli, uvijek ćemo završiti u moru, a vožnja automobilom po otočnim cestama pretvorit će se u odgađanje dolaska do mora. U velolučkom zaljevu moguće je kružiti, rute su poznate i uhodane, u tom kruženju postoji privid prostranstva, osjećaj da smo sve i svih vidjeli u jednoj automobilskoj vožnji, da možemo otići bilo gdje, i dok se tako vozimo, u pretijesnoj kući na četiri kotača, mislimo kako smo malo manje zalijepljeni za ovo otočno tlo.

* * *

KULTURA (NE)ČITANJA

Franciska Jurišić Bačić, Blato

fjurisic@gmail.com

Uporaba pisma stara je tek nešto više od 5000 godina jer se prvotno ljudsko znanje prenosilo usmenim putem, stoga kad govorimo o kulturi čitanja, ne možemo, a da se ne osvrnemo na njezine početke. Prenosjenje znanja usmenim putem ima svoje nedostatke: vrijeme, prostor i nedostatak pamćenja. Stoga su tisućama godina prije otkrića pisma, kakvog poznajemo danas ljudi svoja znanja bilježili slikovnim prikazima, klinastim i hijeroglifskim pismom. Prve poznate knjižnice jesu: knjižnica-arhiv u starosumerskom gradu Nipuru koja je postojala oko 2700 godina pr. Kr. svitaka (*Pismo, knjiga, slika, Zagreb, 2002: 26*) i koja je bila duhovni centar Sumera te Aleksandrijska knjižnica koja je bila najveća i najvažnija knjižnica starog svijeta - imala je oko 700.000 svitaka. Pisana je riječ bila namijenjena privilegiranim slojevima društva, najčešće svećenicima i njihovim učenicima, vladarima i njihovim savjetnicima koji su koristeći postojeća znanja i bilježeći nova revno radili na razvoju i očuvanju društva. Tijekom XII. i XIII. stoljeća osnivaju se sveučilišta i porast broja stvarnih korisnika knjige izravno utječe na njezinu proizvodnju - povećava se broj prijepisa svitaka (*Pismo, knjiga, slika, Zagreb, 2002: 69*). Prava revolucija nakladničkog svijeta jest „Gutenbergova era“ koja nam je omogućila da danas imamo mnoštvo različitih tiskanih materijala, no postavlja se pitanje kako i u kojoj se mjeri njima služimo? Kakva je kultura čitanja danas?

Kulturu čitanja možemo definirati kao ukupnost očitovanja potreba navika i interesa za knjigom i čitanjem, a usvajamo ju kao i ostale oblike ponašanja - od najranije dobi (Neki aspekti čitalačke kulture mladih, 1989).

Kad se govori o istraživanjima koja se bave kulturom čitanja na razini Hrvatske, mora se naglasiti kako su ona nesustavna i malobrojna te kako je najveći broj upravo onih koji se bave pojedinim skupinama korisnika, npr. istraživanja razvijanja čitateljskih navika djece rane dobi